Ч. 148 (14.046). Львів, пятниця 7. червня 1935. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504·060. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Вписи до Українського Хліборобського Ліцею в Черниці.

Куратор львівської шкільної округи Ґадомський зарядив вписи до Українського Хліборобського Ліцею в Черниці пов. Жидачів на шк. рік 1936-7 до I. кляси, яку попередить практика в господарствах від вересня 1935.

До I. кляси можуть бути приняті кандидати, які в 1935. р. скінчать бодай 17 літ, а не перейдуть 21 літ. Мусять мати скінчених шість кляс середньої заг. освітньої держ. школи, або з правами прилюдности та мати відповідний фіз. розвиток, потверджений пов. лікарем. До подання мають долучити власноручно написаний опис життя, свідоцтво моральности, метрику, шкільне й лікарське свідоцтво та згоду родичів або опікунів по вступ до ліцею, а також письменну згоду на 1-річну практику в господарстві в одній з хліборобських шкіл, в часі якої кошти практики місячно виносять 30—40 зол., які має покрити кандидат.

Подання вносити до шк. кураторії від 15. до 30. червня 1935.

Приняті ученики одержать повідомлення до 15. серпня, на річну практику підуть 2. вересня 1935 і будуть там до 15. серпня 1936.

Ученики ліцею платять іспитову таксу 10 зол. і адміністраційну таксу 220 зол. річно. Наука в ліцею триває три роки.

Засідання сойму та сенату.

ВШАНУВАННЯ ПАМЯТИ МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО.

У четвер відбулося засідання сойму та сенату. Чотири хвилини мовчанки присвятили для вшанування памяти марш. Пілсудського. Міністри, маршали, віцемаршали та головні провідники клюбу ББ. зявилися в чорних жакетах. Опозиційні партії, не виключаючи ендеції взяли повну участь.

Ніяких промов не виголошували. Спроби комуністичних послів окликами заколотити жалобу, проминули без відгомону.

Опісля маршал сойму повідомив, що вплинули три проекти законів клюбу ББ. і соціялістів про виборчу ординацію. На цьому засідання замкнули.

Кілька хвилин опісля відбулося подібне засідання сенату.

СОЦІЯЛІСТИЧНЕ ВНЕСЕННЯ В СПРАВІ ВИБ. РЕФОРМИ.

Внесення соціялістичного клюбу в справі виборчої реформи, основується на виб. реформі з 28. липня 1922, до якої внескодавці вводять ріжні зміни. Виборче чинне право повинен мати кожний горожанин без ріжниці полу, що скінчив 24 роки. Військо не голосує. В третьому уступі вичислені випадки, що відбирають виб. право наслідком. суд. присуду. М. ін. теж проступки службовців на тлі виб. надужить, лихві та визиску. На кожних 25.000 повних голосів в одній виб. окрузі припадає один посол. Із зсумованої решти голосів понад 25.000 голоси з усіх округ припадають на мандати з держ. лісти кандидатів. Виборча комісія не має права уневажнювати також листи або кандидатів, про якої недомагання повновласника листи не повідомили впору згідно з уст. 53. Уст. 105 говорить про розглядання Найв. Судом запротестованих виборів. Уступ цей має дістати додаток: „найпізніше до пів року від дня внесення виб. протесту". Внескодавці домагаються вставлення нового XV. розділу п. з. „Карні приписи", які виразно передбачують карні санкції за виб. фальшування та надужиття.

Зголошене соціялістами внесення про виб. ординацію до сенату основується на законі з 28. липня 1922. Найважніша зміна соц. внескодавців така: Сенат складається із сенаторів, покликаних в 1/3 президентом держави, а в 2/3 із вибору. Уст. 4. має звучати, що виборці з усієї держави вибирають 60 сенаторів, попри 30 покликаних президентом. 53 мандати припадає на окружні лісти, 7 на державні лісти.

Поділ сен. мандатів на основі соц. внесення має бути такий: поморське воєвідство 2 мандати, познанське 4, шлеське 3, краківське 4, львівське 5, лодзьке 5, тернопільське 3, люблинське 3, келецьке 3, станиславівське 2, білостоцьке 2, поліське 2, новгородське 2, виленське 2, варшавське 4, Варшава 3.

Виборче право до сенату, чинне й пасивне мають всі громадяни, які мають таке саме право до сойму

Кабінетний хаос у Франції.

ДЕМОНСТРАЦІЇ. АРЕШТУВАННЯ.

ПАРИЖ, ПАТ. Гурт молоді вибив шиби в редакції „Пті Журналь" і в осідку масонської льожі Великого Сходу. „Пті Журналь", орган, що віддавна пропагує девалюацію франка. Інший гурт, більше як 20 королівських камельотів демонстрував на Великих Бульварах. Поліція розігнала маніфестантів, 8 осіб арештувала.

ПАРИЖ, ПАТ. Вечором на Великих Бульварах був незвичайний рух. Гурт молоді з „Аксіон Франсез" продавав надз. додатки цього щоденника з докладним описом повалення Буісонового кабінету. Часопис вернувся до гасла з часів подій у лютому, а на чоловому місці часопису товстим друком помістив оклик: „Геть зі злодіями!"

ХТО ПОВАЛИВ БУІСОНІВ УРЯД?

„Евр" невдоволена становищем парляментарної радикальної групи, якої половина членів голосувала проти уряду, проти свого власного провідника мін. Еріо. Радикальний посол-опозиціонер у щоденнику „Конкордія" пояснює, що радикальна опозиційна ґрупа голосувала проти уряду тому, що не хотіла на-сліпо ухвалювати повновласти для уряду. У парляментарних кулуарах кажуть, що загадка голосування проти уряду Буісона міститься в невдоволенні бувш. радикальних міністрів, які були при кермі уряду в лютому 1934. Ці міністри з кабінету Думерґа, Фляндена й Буісона вважають себе жертвою фашизму. Ділом тих міністрів, головно Даладієра, Шотана та Фрота було останнє повалення Буісонового уряду.

ЛЯВАЛЬ ЗРІКСЯ МІСІЇ.

Президент Лєбрен поручив мін. Лявалеві створити уряд. Ляваль (таксамо як і Флянден і Буісон) для направи фінансового положення та здавлення спекуляції вважає конечними широкі повновласти для уряду. І він натрапив тут на труднощі з боку соціялістів і радикалів, бо вони заявилися проти таких повновластей. Тому Ляваль заявив през. Лєбренові, що зрікається місії створення уряду. Радикальна група в резолюції висловила жаль з приводу того, що Ляваль не хотів згодитися на обмеження повновластей будучого уряду виключно до поборювання валютової спекуляції. Резолюцію ухвалили 31 голосами проти 21.

МІСІЮ СТВОРИТИ УРЯД ОДЕРЖАВ ПІЄТРІ.

Бувш. міністра маринарки Пієтрі візвали до Елізейської палати і його негайно приняв президент республики Лєбрен. Як Пієтрі вийшов із Елізейської палати, сказав журналістам, що президент поручив йому створити уряд, та він застеріґся, що дасть остаточну відповідь щойно як порозуміється з політичними провідниками, головнож із радикалами, Еріотом і Дельбосом. Еріотові сказав, що зречеться домагатися від парляменту спец. повновластей, а зате буде домагатися, щоб ухвалили закон про поборювання спекуляції франком. Вечором Пієтрі довідався, що деякі партії не піддержать його в парляменті. Тому Пієтрі зрікся місії створити уряд.

КАБІНЕТ ЛЯВАЛЯ ДЛЯ РЯТУВАННЯ ФРАНЦІЇ.

Президент Лєбрен поручив предсідникові рад. групи Дельбосові створити уряд. Дельбос відмовився. Тому президент поручив цю місію вдруге Лявалеві. Ляваль місію приняв. Журналістам сказав Ляваль, що попередню місію мусів відкинути, як розглянувся в положенні та перевів наради. З причини поважного положення не має тепер права відмовлятися від створення. Тепер творить уряд рятування Франції. Ще нічю почав негайно розмови з політиками

——o——

ЯКИЙ БУДЕ НОВИЙ АНГЛІЙСЬКИЙ УРЯД.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Льондонська преса обговорюючи склад нового англійського уряду здогадується, що мін. Саймон буде іменований міністром внутрішніх справ і заступником премієра, а дотеперішній міністер Індії Говр одержить теку закордонних справ. Іден останеться мабуть на дотеперішньому становищі сторожа прив. печаток, одначе його іменують членом кабінету, яким досі не був. Іменування це булоб у звязку з постійною офіціяльною делегатурою Ідена в Лізі Націй та на всіх конференціях, уладжуваних під покровом Ліги.

ПОКРАЩАННЯ НІМЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКИХ ВЗАЄМИН.

Мусоліні вплинув на заяву Гітлера.

ПАРИЖ, ПАТ. Повідомляють із Риму, що відпруження, до якого прийшло у німецько-італійських взаєминах дозволило Італії пізнати становище Німеччини супроти евент. наддунайської конвенції. Німечина візьме участь у римській конференції лише під умовиною, що зобовязання до невтрявання у внутрішні справи поширять на всіх сигнатарів і коли крім багатосторонних умов не буде двосторонних пактів про взаїмну поміч.

Підчас розмов німецького амбасадора Гаселя із Сувічем і Мусолінієм доповнять заяву Гітлера в цій справі.

НАРАДИ КОНСТ. КОМІСІЇ НАД ВИБ. ОРДИНАЦІЄЮ.

Предсідник соймової конституційної комісії віцемаршал проф. Маковський визначив на пятницю в год. 11. передпол. засідання соймової конституційної комісії. На денному порядку є справа приділу рефератів про виборчу ординацію до сойму й сенату та про вибір президента держави.

НАЙРА ПРОДОВЖЕНА ДО 1. КВІТНЯ 1936.

ВАШИНГТОН, ПАТ. Предсідники груп сенату та палати репрезентантів на нараді з представниками уряду дійшли до порозуміння в справі ухвали, на основі якої істнування Найри продовжують до 1. квітня 1936. Рівночасно касують всі повновласти президента у справі кодексу праці.

ШВЕДСЬКИЙ МІНІСТЕР ОСВІТИ У ВАРШАВІ.

ВАРШАВА, ПАТ. У четвер в год. 17.30 прилетів літаком із Берліна до Варшави шведський міністер освіти і віроісповідань Артур Енґберґ із держ. підсекретарем того міністерства Боре Кнес. На летовищі ждали на шведського міністра міністер освіти Єнджеєвич, держ. підсекретарі, шведський посол у Варшаві Богеман, шведський ген. консуль Герсльов, куратор варшавської шкільної округи Питляковський і ін. Після привитання міністер Енґберґ відїхав до Европейського готелю.

60 ТИСЯЧ ЖЕРТВ ЗЕМЛЕТРУСУ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Скількість жертв землетрусу в Белюджистані обраховують на 60.000 осіб. Територія, знищена землетрусом, є на 200 км. довга та 30 км. широка. Матеріяльні втрати виносять кілька міліонів фунтів.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Проблема французького франка.

Атака й оборона. — Формальне і фактичне підложе подій. — Нові люди при старих труднощах.

Франція стала тепер тереном нечуваної завзятої боротьби за золоту вартість франка. За перипетіями цієї боротьби слідкує весь світ, вважаючи слушно, що евентуальна капітуляція Франції булаб переломовим фактом у теперішнія валютарній непевності, і що стабілізація пливких курсів сталаб тоді вже питанням днів, чи найближчих тижнів. Франція — це передовик в гурті „золотих держав“, це моральний опікун „старого валютарного режіму“, це ворог експериментування грошем. Коли вона відпаде від „золотого бльоку“, то це буде рівнозначне з ліквідацією цього бльоку.

Вісти, що йдуть із Франції, щораз більше алярмуючі. Тижневі біланси, що їх оголошує Банк Франції, зазначують усе сильніший відплив золота поза кордони держави, дисконтова стопа росте, боротьба зі спекуляцією загострюється. Формальним підложем завзятущих атак на франка є буджет з його 12 чи навіть 15 міліярдовим дефіцитом. Це невральгічний пункт, якого вся безрадійність лежить у внутрішньо-політичних відносинах Франції і в божевільнім остраху перед німцями, що примушує Францію невпинно збройтись та втримувати величезну армію. Опроби фінансово-господарської санації відпокутував уряд Фляндена димісією. Бо санація господарства, в першу чергу буджету, вимагає деякої посвяти громадян, а до цього в ніякому разі не хоче допустити парляментарна демократія. Ось і прийшли нові люди, та труднощі залишились по старому — і кабінет Буіссона відразу на них провалився. Лівиця ставить свої вимоги і їх мусять приймати. Ці вимоги — це саме і є петрифікація іствуючого стану річей. Господарський зміст боротьби прикриває зміст другий, властиво міродайний, зміст політичний. Тому ми назвали вище буджет формальним підложам атак на франка. Фактичним їх підложам є політична боротьба, бо вона не допускає до невідхідних господарських реформ, жируючи на господарському хаосі. Що з нього водночас користає і рідна та чужа спекуляція та стає природним союзником у тій грі — це річ очевидна.

Зрозумінням ось такого справжнього змісту подій у Франції можемо собі вияснити курйозний по своїй суті факт появи „проблеми франка“ і захитання у великому стилі довіря серед французьких мас, що виявляється просто у паніці. Багата в золото Франція, маючи на 75 прц. широзолотого покриття свого франка, мусить переживати тривожні дні і тремтіти перед ситуацією, коли всі заходи можуть оказатися безуспішні. Ніхто мабуть не сумнівається в тому, що Франція є в силі втримати ненарушену вартість франка, що вона має настільки ресурсів, аби встоятися атакам всіх, що з політичних чи егоїстично-спекулятивних мотивів підкопують престіж валюти. Та разом із тим виринає питання: якою ціною це може статися і на як довго? Смертельно-хворий буджет, відплив такої скількости крови — золота — з організму Франції, величезна тезавризація недовірливих громадян при дальших політично-партійних суперництвах унутрі і зовнішні події господарського, зокрема валютарного характеру, — те все ставить поважний знак запиту на кінцевий вислід сучасних подій у Франції.

В. Н—вич.

Що думати про коедукацію в ґімназії?

Дискусійна стаття з фахових кол.

На цю тему була недавно в однім товаристві довга і палка дискусія.

Одна з приявних пань сильно боронила коедукації (має доньку в коедукаційній ґімназії), а мотивувала м. і. тим, що навіть у школі СС. Василіянок при вул. Потоцького 95 у Львові є коедукація і показалася в практиці дуже доброю; вкінці звернулася до мене, щоб я, як довголітній педагоґ, висловив свій погляд на цю справу.

Це правда, щодо школи СС. Василіянок, відповів я, там дійсно є коедукація, хлопчики і дівчатка ходять разом до одної кляси і СС. Василіянки дуже гарно ведуть цю школу, однак треба також додати, що ця коедукація в їх школі тревається тільки від 1—4 кляси, отже від 7—11 року життя дітей; по скінченій 4-тій клясі відходять хлопці до мужеських шкіл і хоча, бувало, деякі батьки робили сильні заходи, щоби їх хлопці скінчили у СС. Василіянок ще 5 і 6 клясу (ходили навіть в депутації до Ексцел. Митрополита), то СС. Василіянки на основі досвіду таки станули на тім становищі, що коедукація від 12 року життя вгору є з виховних і етичних оглядів для молоді безумовно шкідлива!

Зрештою справа коедукації була перед роком одною з точок нарад VI. Міжнародного Конгресу Виховання у Кракові, викликала надзвичайно палку дискусію і — перепала. Переповім погляди обох сторін.

Прихильники коедукації підносили, що:

а) це система найбільше зближена до виховання в родині;

б) є справедлива, бо рівно трактує оба поли;

в) є конечна, бо в суспільнім житті нема поділу осіб по полах;

г) спільне виховання витворить здорову етичну атмосферу між обома полами і причиниться до піднесення морального рівня, так дуже тепер обниженого;

ґ) забезпечить тривкість подружжа й родини;

д) коедукація це постулят повного управнення жінки і допущення її до науки нарівні з мужчиною.

На жаль, ті аргументи, хоча непозбавлені деякого ідеалізму, не мають доказової сили, а декотрі є навіть дуже наївні.

Передовсім не треба мішати коедукації з рівноправністю жінок та зокрема з їх правом до рівної з мужчиною освіти.

Рівноправність домагається признати жінці рівні права з мужчиною, але рівні права не кон-

С. ГАЙДУЧОК.

Мандрівниками забуті.

Околиці на полудне від Львова нашими мандрівниками забуті. Задивлені в далеке, не цікавились ними. А вони ж варті того, щоб бодай раз туди заглянути. Тож закиньте наплечник тай слідом за мною.

Так просто стрийським шляхом на Сокільники. Старики в недалеких селах згадують цей шлях приповідкою: „Паментайце, хлопци, як сипало болце“. Так їм передавали їхні батьки, що сипали кінці при вирівнюванні траси шляху тай звоїв обірвав по двацять буків. А мені молодому малювали вони у своїх оповіданнях купецькі брики, череди рогатої худоби, що йшли ним з Угорщини до Львова, поки не збудовано залізниці на Стрий.

А що придорожних корчем не стало, то скоротіть собі дорогу споминами про Сокільники в 1918. р. За ними звернете легко на схід на полеву дорогу. Нею і Франко ходив, як відвідував Ржегожа у Волкові, що на хуторі газдував та етнографічний матеріял між нашим народом збирав. Сам же Франко, мандрюючи пішки, монотонну дорогу собі скорочував. Знайшов герегу, пускав перед собою по дорозі та у Волків скорше добився.

Перед вами будуть ховатися з правої руки обі Солонки. Війт одної в початках боїв 1918. р. підписав воєнну умову, яку знайдете в Мончинського „Бое львовске“. Зарослі ситником трясовиська попри дорогу — сорок літ тому з таком джерела доходу солончан: ловили в них жаби і у Львові продавали. Для львовян жабячі ніжки були присмаком.

Минувши зубрицький ліс, чи — як кажуть — „під зубрецьким“, не йдіть на Жирівку, а звертайте дальше на полудне. Засиніють перед вами далеко на обрію ліси Потоцьких, оком кинете в сторону Волкова, де майже сто літ тому Микола Устіянович свою священичу карієру зачинав і де на світ Корнило прийшов. Образ ним мальований нераз приковує вашу увагу у Преображенській церкві у Львові.

Не оглянетесь, як дорога поведе вас у глибокий яр, а він опиниться в селі Загірю. Там ні церкви ні костела. Парубки тільки роботи в неділю мають, щоб один одному „камізельку зробити“ (себто живіт згори вниз ножем розпанахати). На зиму будете лещатарську мандрівку туди обмірковувати. Захопить вас горбоватий краєвид, ноги занесуть у поблизький Кугаїв. Станете там біля старенької церковці, що памятає часи Мазепи. А було таких церков почавши від Сихова здовж річки Зубрі до самого Миколаєва над Дністром стільки, що й ставів. По ставах полишилися сіножати за „стависках“, а церкви тому пятьдесять літ порозбирали і поклали нові в Підтемнім, Раківці, Красові.

Якщо запізнилися ви, в Кугаєві заночуйте. А в кого — то у львівськім „Турі“ спитайте. Вони тут полювання держали, звірину страшили, тож знайомих мають доволі.

Може тут ще стрінете старичків, що волосся на боярський лад підтинають, деякі в неділю в опанчах парадують. Та велика то вже рідкість. Колись усі так носились. Стануть у неділю, бувало, в церкві повагом поклони бити, то траплялося, що передній поспішився встати тай задньому патли придолтав. Намучився нераз той задній, заки з землі підвівся. Траплялося часом і таке, що збиточні хлопчиська в „богородицю“ до опанчі бобу під неділю насиплять. Заходить ґазда повагом у церкву, поцілує хрест, розклониться праворуч та ліворуч, поклони бє, а біб по цілій церкві розсипається.

За кооперативою, читальнею не питайте. Були спроби — та хтож має припильнувати?

Другої днини на зорях встаньте, йдіть дальше у Підтемне. Обступили його ліси зі всіх сторін. Перейдіть мостом річку, то опинитесь біля церкви на Заставю. До середини загляньте. Хоча з дерева, вся розмальована ще за бл. п. о. Пелеха. Св. Володимир та Ольга на вас поглянуть, на дальшу мандрівку поблагословлять. Можете йти або кучерявими лісами, або безмежними сіножатями понад ріку від села до села. Пять джерел впід гір бє, а вода зимна, як під Хомяком. Тай на очі має помагати. Промийте й ви очі, то бистріше побачите, яка нужда в тих усіх селах, що їх ви минули і минати будете. Нужда матеріяльна і моральна. Читальню аж десь у Бродках стрінете. Довкруги ліси, що дещо доповнюють прибуток по селах. За квітом можна малин чи суниць на продаж назбирати тай до Львова завезти, а як того нема, то дерево в лісах купують та у Львів перепродують. Заробляють стільки, що за фірманку вертається. Колись у лісах зимою заробляли, тепер дешевші гуцули їх звідти виперли.

Правда, я й забув, що ви без снідання, а вже за Підтемне зайшли. Сядьтеж на часочок над річкою. На жабу половіть раків, розложіть вогонь, послухайте лісів, а там уже раками поживитеся і швидко й у Раківці будете. Місточком колись був. Середина села ринком зветься і має вигляд чотирокутника. У Завуляків образ св. Миколая огляньте. Лишили його москалі ще в 1848. році на памятку, як з Мадярщини вертались. Невіром „твердих“ тут богато було, а проф. Свистун до війни на ферії сюди доїжджав та ще більше їх „утверджував“, аж поки більшість села не стали римо-католиками... І Медвеже ліс огляньте. Розказували, що там медведя стрічали. Тому сто пятьдесять літ. Бік йому прострілили, а він траву рвав і кров тамував. Очевидно — мисливим не повірите, але „Медвеже“ воно зветься.

У Новосілці чудотворне джерело огляньте. Над ним мурована каплична. На Маковея і Спаса відпусти бувають. Аж від Рудок паломники сюди заїздять.

Красова навіть лісами не минете. Або на двір Абрагамовича натрапите, де останній австрійський цісар, ще будучи сотником, зі своєю жінкою, чи не в 1912. р. перебував за [illegible]

не мусять бути спільними правами, тому виховання і освіта дівчат не мусять бути оперті конче на коедукації. Через те можна бути ентузіястом рівноправности жінок, а завзятим противником коедукації. Отже не треба мішати питання еманципації жінок з коедукацією.

Також порівнання коедукації з вихованням в родині є нестійне, бо в родині є брат і сестра, а при коедукації двоє собі зовсім чужих осіб. В родині є відношення **родинне**, його основа є внутрішня і природна, що випливаюча зі спільноти крови, а в коедукації вона зовнішня і штучна, чисто **товариська**.

Учителі і виховники не заступлять батька й матери дитині, а коедукація не заступить родинного **виховання**.

Зрештою знаємо, що й у численних родинах, які дбають про моральний стан дома, старших доньок і синів виховується таки окремо.

Наївний є також погляд, що коедукація впливає додатньо на етичну атмосферу і забезпечить подружжя й родину.

Якщо це було би правдою, то в такім разі етичний рівень Америки, клясичного краю коедукації, повинен би представлятися незвичайно корисно, а тимчасом в ніякім краю — поза совітською Росією — нема стільки злочинів серед молоді, що в Америці. Як доказ можуть послужити американські часописи з приводу недавнього скандалу на сексуальнім тлі в коедукаційній школі в Брукліні.

А Кльод Жане в книжці „Сучасна Америка", пишучи про коедукацію, стверджує, що: „...її **вислідом є застрашаюча деморалізація молоді**".

Однак оборонці коедукації покликуються на додатні висліди того виховання у деяких школах.

Не перечимо, що в деяких швайцарських, голяндських і норвежських школах добуто гарні висліди з коедукаційним вихованням дозріваючої і старшої молоді до літ 18, але не забудьмо, що ті оборонці самі признають, що для такої системи треба конче:

1) специяльно здібних і відданих своїй праці виховників;

2) треба старанно дібраної молоді і то вихованої тією системою від наймолодших літ;

3) треба специяльної атмосфери, — словом, треба під виховним оглядом ідеальних умовин, про які у нас покищо не можна й думати.

Тому докази „за" коедукацією показуються нестійними і не можна їх приняти у виховній практиці.

Якже виглядають арґументи „проти" коедукації? (Докінчення буде).

Педагог.

...сині, або на село попадете, де в 1919. р. УСС перебували на відпочинку. Богацьке село, бо від поблизьких німців-кольоністів господарити навчилося. Якжеж розгорнете мапу, то здивують вас назви недалеких сіл, як: Гутисько, Щирецька Гута, Міляки. Дитяча лайка в тих селах вас зацікавить „майстраками" себе прозивають. Це нішо іншого, як „ти маґістрацька дитина". Взялось воно звідти, що халупники по тих всіх селах, якими ви йшли, діти на прожиток брали (й беруть) за оплатою від стидливих львівських панянок.

У Бродках памятник поляглим огляньте і вступіть до поблизьких каменоломів Іванонька. Плиту там під фундамент памятника Міцкевича вирубали, та таку, що в дванацять пар коней її везли. Більше вас буде цікавити, що й камінь Волоської церкви з цих околиць походить, бо А. Барвінський у Збірнику львівської Ставропиґії за 1921. р. ось що пише: „Церква Успення Пр. Б. збудована з тесового каменя, копаного в каменоломах гори Красова, в добрах львівського старости Миколая Гербурта".

Тут у Бродках підводу наймайте і спішіть на стацію в Миколаїв. Треба вчас до праці вернутись у Львів, тож приглянутися ганчарам у Миколаєві вже не зможете.

На Зелені Свята в ті сторони вибирайтеся. Два вільні дні вкупі і ще два образи в мандрівці душу розпогодять. Рогата худоба, замаєна вінками з листя буде вертатись з пасовиська, і пополудні священик з процесією буде обходити поля і їх благословити та молебен за добрий урожай правити.

А може розчаруєтесь і може ті звичаї в часах загальної моди пропали тоді, як парубок у ...ах ходить, а в чуприні дамський гребінець носить...

Переконайтесь самі й іншим свої помічення ...жіть, підльвівським селом зацікавте! Про ...й мало писав. Описувати його ..., бо звуть його: „підльвівська Швайцарія". ...й вам за цілий опис коментару буде.

Літвінов у Женеві або миротворець з примусу.

(Політичний фейлетон.)

Сумний жарт на 1 дію. Час дії галебний, друга половина травня 1935. р. Місце дії беріг Женевського озера біля виливу Рони. Погода сумнівна. Біза віє. Сонце світить. Хвилі плюскотять. Бзи і каштани цвітуть, магнолії відцвітають. З південної Африки насувається темна хмара.

Численні пресові качурі і нечисленні качки квакають у кулюарах і позіхають у салі засідання. Предсідує пан Літвінов. Дехто не вірить, твердить, що це Маєр, інші кажуть, що він Валах. Зрештою це не має значіння — не імя робить людину, а людина робить імя. Не місце прикрашує людину, а людина прикрашує місце, хочби це й був стілець президента Союзу Народів.

Черговий промовець говорить про невільництво, про торг невільниками, про розбишацтво, винищення цілих племен. П. Літвінов, що дуже зле розуміє французьку мову, червоніє, жовтіє, надувається і сичить час від часу крізь зуби — протисовітська кампанія, лається по московськи. Пресова качка, що подорожувала разом із Лявалем до Москви і засвоїла собі деякі найбільш уживані московські вирази, соромливо втрачає притомність на кілька хвилин.

Перекладчик перекладає на англійську мову. П. Літвінов веселішає, показується, що промовець промовляв про сучасні відносини не в СССР, а в Абісинії: але подібність відносин кинулась у вухо очевидно не тільки п. Літвінову.

Слово забирає сам президент п. Літвінов і пропонує докладний плян пацифікації Абісинії, пропонує післати туди розємну комісію з трьох — Акулова, Ягоду і Криленка. Під зарядом Постипєва абісинські куркулі мають вибудувати канал між озером Тана і озером Чад. За браком північних лісів, чорні саботажники мають засадити плятанові алеї від Адіс-Абеби до морського берега для вигідного переїзду ударних бриґад червоних пропаґандистів Тих, що пляну на сто відсотків не виконають, ставити за браком стінок під скелі. Поза тим Абісинія повинна дістати повне право на самоозначення аж до неприлучення до Італії. Культура має бути чорна по формі, але червона по змісту.

Представник Франції не висловлюючись у залі проти пляну, жадає лише, щоби пропаґандистами післати до Африки французьких комуністів з Еріо на чолі.

Представник Англії жадає, щоби замість каналу до озера Чад збудовано лише тäму на озері Тана.

Представник Італії жадає в найбільш рішучий спосіб, щоб інші дотично Абісинії нічого не жадали, як непокликані до цього. Політична атмосфера все більше напружується. Здалека чути бряжчання зброї.

Чорна хмара над східною Африкою все більше набухає... і раптом вибухає потоками дощу. Абісинський цісар є недурно нащадком нешлюбного сина царя Соломона і цариці з Саби. Сухі річища, якими італійські війська мали машерувати до столиці Абісинії, перетворюються в рвучкі річки. Мир забезпечений... до вересня.

П. Літвінов випростовується і заявляє будючно, що СССР на чолі миролюбних держав Европи урятував світ від нової війни. Сіни Союзу Народів призвичаєні до ріжних промов червоніють. Підлога заломлюється, п. Літвінов проваюється з великим гуком.

Делеґати всіх держав беруться за руки, танцюють навколо провалля і співають: „Де згода в семействі..."

М. Данько.

З природи й техніки.

ХЕМІЧНІ ПЕРВНІ ТА ІЗОТОПИ.

Недавно мав славний лавреат Нобля Астон відчит про хемічні первні та ізотопи (себто хемічні первні, що мають ріжний атомовий тягар, але ті самі хемічні прикмети). Отже досі вдалося викрити на 92 первні аж 247 ізотопів і то головно при помочі Астонового спектографу мас. Цікаво, що хемічні первні, які займають в укладі первнів паристі місця, обмежуються тільки до 2 ізотопів, зате первні з непаристим атомовим числом мають більше ізотопів, як нпр. цина аж 11 ізотопів. Сьогодні можна при помочі модерних апаратів зміряти масу ізотопів із докладністю одної десятитисячної.

КОРАБЛЕМ ІЗ ЛЕДОВОГО ДО ЧОРНОГО МОРЯ.

Світова війна виказала, що замкнути Чорне та Балтійське море дуже легко. Отже, щоби мати безпосередній доступ до моря, російський уряд велів тоді побудувати залізницю півостровом Коля до Мурманська. При цій будові вигинуло чимало австрійських та німецьких полонених. Зате перед двома роками совітський уряд відкрив канал між онежським озером і Білим морем так, що сьогодні істнує безпосереднє водяне получення фінського заливу через Ленінград, ладожське, онежське озеро та озеро Виг із Білим морем, куди цей канал вливається біля міста Сороки. При будові цього довгого на 227 км. каналу працювало впродовж 21 місяців 20 тисяч політичних і звичайних вязнів, що мусіли усунути приблизно 21 мільйонів шестистінних метрів скали та покласти 400 тисяч шест. метрів бетону. На захід від озера Виг збудували ці вязні величезний збірник води (з двох інших озер) поємности 20 мільйонів шест. метрів. Цієї води треба, щоби поборoти ріжницю рівнів у 7 шлюзах між онежським озером і озером Виґ, яка рівна приблизно 103 м. Усіх шлюз на каналі 19.

1933 р. переїхало каналом 110 тисяч осіб та 900 тисяч тон вантажу. Хоч зимою каналу вживати не можна, всетаки його економічне значіння велике, бо ним можна сьогодні дістатись до неексплоатованих ще скарбів землі на побережжі Ледового моря. Побіч апатиту, якого там дуже багато і який достарчає нам дуже важного навозу — квасу фосфорового, — є там багато покладів залізної руди та величезні ліси. Крім цього можна цим каналом спроваджувати риби з Ледового моря. Велика кількість води та великий спад вможливлює будову гидроелектрівень здовж каналу. Велика гидроелектрівня є сьогодні біля Толомскої. Вона має постачати електричний струм північному відтинкові мурманської залізниці.

Якщо вірити запевненням совітської преси, то ще більше економічне значіння буде мати канал від Волги до Москви, що його недавно розпочали будувати. Цим каналом Москва буде получена з Балтійським, Ледовим та Чорним морем. Досі веде з Ленінграду канал до Волги через ладожське озеро, південний кінчик онежського озера та ріками до Рибінська над Волгою. Цей канал лучиться в онежськім озері з каналом до Білого моря. А якщо буде викінчений канал з Сталінграду над Волгою до Дону, то і Чорне та Каспійське море будуть получені зі згаданими водяними шляхами. З цієї причини ясно, чому совітському урядові залежить на полученні Москви з Волгою. Майбутній канал вийде з волги біля міста Іваново і звідси побудують його прямо на південь до Москви. Цей канал буде мати 9 шлюз. Він безперечно причиниться до ще більшої централізації Совітщини.

ПОКЛАДИ МАРМОРУ НА ҐРЕНЛЯНДІЇ.

Данські геольоґічні експедиції ствердили на північнім березі фйорду Уманак на Ґренляндії грубі на 300 метрів поклади мармору. Ці поклади покриють запотребування цілого світа. Якість ґренляндського мармору знаменита.

ПОШИРЕННЯ ХРУЩИКА „КОЛЬОРАДО" У ФРАНЦІЇ.

Привезений з Америки галапас бульби хрущик „кольорадо" поширився досі у західних та південно-західних провінціях Франції. В останніх днях запримітили його вже у Провансі (південно-східня Франція), що є осередком продукції помідорів.

АВТОМОБІЛЬНА ШОСА ДОВКОЛА БАЛТІЙСЬКОГО МОРЯ.

Зєдинені „Туристичні товариства нордійських держав" плянують будову автомобільного шляху довкола Балтійського моря. Цей шлях буде вести через вісім держав. Його мають збудувати продовж 4 років. Зі Стокгольму можна буде переїхати цим шляхом до Осльо в Норвегії або до Північної Швеції, а звідси до Петсамо у Финляндії над Ледовим морем. З Петсамо автомобільний шлях поведе на південь

до Гельсінґфорсу, Ленінграду, Талїну, Риги та через Литву, Східну Прусію, польський коридор до Берліна.

БЕЗМОТОРОВИЙ ЛЕТ ІЗ ЛЬОНДОНУ ДО ПАРИЖА.

Славний австрійський летун на безмоторових літаках Кронфельд перелетів на такім літаку дорогу з Льондону до Парижа. Його літак мав тільки маленький мотор потужности 5 коней. Кошт лету обчислено на 6 шілінгів. **А. Л.**

НОВИНКИ

— **Мясарні Центросоюзу у Львові,** Ринок ч. 2, Жовківська ч. 178, Личаківська ч. 50. 6—30

— **На похоронах д-ра Андрія Чайковського** (див. „Діло" ч. 147) промовляв на цвинтарі перший сен. д-р Антін Горбачевський, що у нас через помилку проп)ущено.

— **Для навіщених повінню.** М-ство внутрішніх справ призначило для населення львівського воєвідства навіщеного повінню, 7.000 тон жита і 360 тон разової муки. Здібні до праці селяни відробляють вартість одержаних продуктів при дорогових роботах, інші дістають їх задармо. Крім того населення повітів, знищених повінню, одержало на засіви 1.170 тон жита, 380 тон пшениці, 426 тон вівса, 360 тон ячменю і 100 тисяч кг. бараболі. Грошева допомога досягла суму 700 тисяч зол., за яку повітові комітети закупили харчеві продукти. На доживлення дітей вжито 150 сотнарів цукру і 8.250 квінталів кавово-цукрової мішанки та роздано 8.000 пар обуви. Вкінці відписано податки на суму 180.000 зол.

— **Львівська хроніка.** Гранична сторожа арештувала на вул. Сонячній купця Бльоха, його жінку та Каца, в яких найшла 20 кг. перепачкованої сахарини та 2 кг. камінців до запальничок. — Поліція арештувала Сабіну Ружицьку, Тад. Домбровського та Карла Кляренбаха, що від довшого часу обкрадали мешканців Богданівки та Левандівки. В останньому часі вкрали в Бальбіни Конечної річей на 1200 зол. — На горбі напроти Святохресної вул. дві учениці 16 та 17-літня напилися денатурованого спірту з причини родинних невзгодин. Рятункова станція відратувала їх. — На вул. Сапіги авто поранило ем. службовця Вол. Александровича.

— **Градові тучі.** Над бобрецьким повітом лютувала в четвер чверть години нагальна буря. Падав великий град. Буря перейшла над Бібркою, Ернстдорфом, Луками, Рефельдом і Серниками. Град заподіяв великі шкоди. Також над дманівським повітом перейшла хуртовина. У гр. Калина буревій вивернув кілька будинків, згинув господар Б. Корнас. Також у селі Високе й Сокирчина буревій знищив кілька будинків, а засіву на 60 прц. Буря зі зливою перейшла теж над краківським і вадовицьким повітом.

— **Безосновне обвинувачення.** Дня 3. червня ц. р. відбулася перед золочівським судом присяжних розправа проти Ярослава Шумінського, дяка із Закомаря, обвинуваченого в приналежність до ОУН (арт. 97 кк.). Присяжні судді 8 голосами заперечили вину обвинуваченого і на основі такого вердикту трибунал обвинуваченого увільнив. Боронив адв. д-р Безпалько.

— **Краєва хроніка.** В Перемишлі розпочалася судова розправа проти громадського писаря зі Стрільчиш пов. Судова Вишня, Михайла Куца, за спроневірення. Розправу відложено задля переслухання нових свідків. — У Валяві пов. Перемишль обікрали церкву, з якої забрали м. і. три золоті чаші. — Підчас розправи перед львівським судом присяжних проти 9 осіб з Любачева під закидом комунізму арештовано свідка Вольфа Кенцмідта за фальшиві зізнання.

— **Алюміній над Дніпром.** В Кічкасі над Дніпром, оподалік Дніпрострою віддано до експльоатації нове велике заведення алюмінія. В місті відбулися великі маніфестації в приняві партійної влади під проводом Косьора і Петровського. Над містом відбулася ревія літаків. Косьор у своїй промові підкреслив воєнне значіння нового заведення.

— **Вовки нападають на колхози.** У вороніжській окрузі появилися масово вовки, що нападають у білий день на колхози. Большевицька преса наводить багато випадків, де вовки роздерли багато коней, коров, безрог і т. п. Колхози безсильні, бо не мають пальної зброї.

— **150 людей добули з болота.** Повінь, яка навістила околиці Мексико Сіті, заливаючи величезні простори, потягла за собою багато жертв у людях. Рятункова акція дуже важка, бо мусять витягати людей з болота 2 метри заглибшки. Досі видобули 150 трупів, одначе багато жертв находиться ще в землі.

— **Дивні звичаї** мало в Берліні одно стареньке подружжя, що жило високо на мансарді і і майже ніколи не виходило на вулицю. Вони мали песика, якого висилали з кошичком на карку в діл, а добрі знайомі брали його на прохід. Тою самою дорогою пес вертався в гору. Вивішували теж стяжечки в вікні. Червона означала: „ми дома і раді гостям". Синя стяжечка мала сказати: „ми спимо, або ми вийшли". Зелена: просимо принести тютюну, який нам вийшов".

— **Звеличники „божого бича".** В городі школи Сопрон у Будапешті відкрили памятник Атилї. На педесталі памятника написано тільки одно слово „Атилля" і дату: 435—1935.

— **Ріжні вістки.** В околиці Сталінграду снігова завируха спричинила смерть кількох людей і наробила шкоди в засівах. — На озері Напші втопилося 80 китайців, що збирали морські ростини, які є для них поживою.

—o—

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Методій Максим Журкевич, новик ЧСВВ, помер 27. травня ц. р. у Крехові к. Жовкви. Перед смертю зложив за дозволом наставників Чина звичайні чернечі обіти і професію. Похоронили його на васил. цвинтарі на горі Побійній у Крехові.

Максим Журкевич ур. 1873 р. в Головні (Польське Королівство) і хоч родичі його були уніяти, був охрещений в костелі. Гімназію скінчив у Хирові в оо. Єзуїтів, римо-кат. дух. семинарію в Перемишлі. Ставши в 1899 р. священиком, працював в Добжехові, Яслі, Липинках, Переворську, а від 1905 р. в селі Монастирі біля Переворська (давно колись греко-католицькім, тепер чисто польськім!), де сповняв уряд римо-кат. пароха від 1. III. 1906 р. За ревну працю і великі християнські чесноти дістав ріжні відзначення і став крилошанином рим.-кат. капітули в Перемишлі.

Пок. о. Журкевич був незвичайно культурною та освіченою людиною. Мав свою велику бібліотеку. В ній, крім книжок богословського змісту, найбільше було клясичних авторів грецьких і латинських, багато видань мистецьких (особливо німецьких) і великий відсоток українських („Записки Н. Т. Ш.", „Л.-Н. Вістник", книжки „В-ва ЧСВВ", „Доброї Книжки" й ін.). Свою бібліотеку подарував василіянському Чинові. До Чина СВВ хотів вступити ще давніше. Та здійснив це щойно в мин. році, коли то за дозволом Риму приймив греко-кат. обряд і 23. липня 1934 р. вступив до василіянського новіціяту у Крехові, де по 6-міс. пробі приймив імя Методія. На жаль, не довелось йому працювати для рідного народу, про що мріяв довгі роки від часу, як прийшов до національної свідомости, бо важка недуга скосила його в силі віку.

Була це наскрізь благородна душа, великий добродій своїх парохіян у Манастирі, зокрема всіх бідних та сиріт. Був теж м. ін. довгі роки тихим добродієм Бібліотеки Н. Т. ім. Шевченка у Львові.

Про його горячу любов до рідного українського народу і тверду віру в його кращу будучність свідчить найліпше обставина, що вже на старости літ рішився він, канонік римо-кат. капітули в Перемишлі, повернутись до віри своїх батьків і дідів. Ця любов і віра супроводили всі його добрі вчинки з усьому його житті.

Рідна земля легкой Покійному пером буде!

—o—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10.